

Dr. MELİS TAŞPOLAT TUĞSAVUL

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı

**KOLEKTİF HUKUKİ
YARAR ÇERÇEVESİNDE
TOPLULUK DAVALARI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
TEŞEKKÜR.....	IX
İÇİNDEKİLER.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KOLEKTİF HUKUKİ YARAR KAVRAMI VE KOLEKTİF HUKUKİ YARARI SAĞLAMAYA YÖNELİK YÖNTEM OLARAK TOPLULUK DAVALARINA GENEL BAKIŞ

I. Kolektif Hukuki Yarar Kavramı.....	5
A. Genel Olarak Hukuki Yarar	7
B. Kolektif Hukuki Yarar Kavramının Tanımı ve Nitelikleri.....	17
1. Kolektif Hukuki Yarar Kavramına İlişkin Çeşitli Tanımlar ..	18
2. Kolektif Hukuki Yararın Nitelikleri.....	21
3. Kolektif Hukuki Yararı Sağlamaya Yönelik Yöntemler	30
4. Kolektif Hukuki Yararı Sağlamaya Yönelik Yöntemler Arasındaki Temel Farklılıklar	33
5. Kolektif Hukuki Yarar Kavramının Doğuşu ve Gelişimi	38

a. İngiliz Hukuku'nda Görülen Bill of Peace ve Temsili Davalar	39
b. İngiliz Hukuku'nda Görülen Temsili Davaların Amerika Birleşik Devletleri'nde Uygulanması	41
c. Amerika Birleşik Devletleri'nde Medenî Usûl Hukukuna İlişkin Federal Kuralların Getirdiği Gelişmeler	44
d. Avrupa Ülkelerindeki Gelişmeler	46
II. Kolektif Hukuki Yararı Sağlamaya Yönelik Yöntemlerden Topluluk Davalarına Genel Bakış	47
A. Topluluk Davalarının Hukuki Niteliği	47
B. Topluluk Davalarının Genel Özellikleri	55
C. Topluluk Davalarının Amacı	62
1. Usûl Ekonomisi ve Hukuk Güvenliği	63
2. Adalete Erişim	67
3. Önleyicilik	70
D. Avrupa Birliği ve Bazı Ülke Düzenlemelerinde Topluluk Davaları	71
1. Avrupa Birliği Düzenlemeleri	71
a. 1998/27 EG Sayılı Tüketicilerin Kolektif Menfaatlerinin Korunmasına İlişkin Kaçınma Davaları Hakkında Avrupa Yönergesi	72
b. Yeşil Kitap 2008	74
c. Beyaz Kitap 2008	76
d. 2009/22 EG Sayılı Tüketicilerin Kolektif Menfaatlerinin Korunmasına İlişkin Kaçınma Davaları Hakkında Avrupa Yönergesi	77
e. 04.02.2011 tarihli Resmi Görüş	78
f. 11.06.2013 tarihli Avrupa Yönergesi Taslağı	78
2. Bazı Ülke Düzenlemelerinde Topluluk Davaları	79
a. Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda	79
b. Alman Hukukunda	86

1) Haksız Rekabet Kanunu	88
2) Tüketici Hukukunda ve Başkaca Hukuk İhlallerinde Kaçınma Davası Açılmasına Yönelik Kanun	91
3) Rekabet Sınırlamalarına Karşı Kanun	92
4) Sermaye Piyasası Uyuşmazlıklarında Model Yargılama Hakkında Kanun	93
c. İsviçre Hukukunda	96
d. Avusturya Hukukunda.....	101

İKİNCİ BÖLÜM
TOPLULUK DAVALARININ MEDENÎ USÛL
HUKUKUNDA İLİŞKİLİ OLDUĞU İLKELER
VE TÜRK HUKUKUNDAKİ BAŞLICA
UYGULAMALARI

I. Topluluk Davalarının Medenî Usûl Hukukunda İlişkili Olduğu İlkeler.....	105
A. Tasarruf İlkesi	106
B. Taraflarca Getirilme İlkesi.....	114
C. Hukuki Dinlenilme Hakkı.....	124
1. Genel Olarak.....	125
2. Hukuki Dinlenilme Hakkı Sahibi.....	135
II. Topluluk Davalarının Türk Hukukundaki Başlıca Uygulamaları....	141
A. 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Madde 26/II Düzenlemesi.....	142
1. Sendika ve Konfederasyonların Kolektif Niteklilikli Dava Hakları.....	144
2. Sendikaların Üyelerini Temsilen Bireysel Nitelikli Dava Hakları	151
B. 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Madde 73/VI ve Madde 77/I Düzenlemeleri	153
C. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Madde 56/III Düzenlemesi..	171

D. 2872 sayılı Çevre Kanunu Madde 3/a ve Madde 30/I
Düzenlemeleri..... 184

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU'NA
GÖRE TOPLULUK DAVALARININ ŞARTLARI,
USÛL HUKUKU BAKIMINDAN ÖZELLİK
ARZ EDEN HÜKÜMLERİ VE KESİN HÜKÛM
ETKİSİ

I. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na Göre Topluluk Davalarının Şartları..... 191

A. Dernek veya Diğer Tüzel Kişiler Tarafından Açılmış Olması... 192

1. Dernekler..... 194

2. Diğer Tüzel Kişiler..... 202

B. Dernek veya Tüzel Kişiliğin Statüsü Çerçevesinde Açılmış Olması..... 210

C. Kolektif Hukuki Yarar Çerçevesinde Açılmış Olması..... 219

D. Kanunda Belirlenen Talepler ile Açılmış Olması..... 225

1. İlgililerin Haklarının Tespiti Talebi 227

2. Hukuka Aykırı Durumun Giderilmesi Talebi 231

3. Gelecekteki Hakların İhlal Edilmesinin Önüne Geçilmesi Talebi 235

E. De Lege Feranda Olarak Tazminat Talepli Topluluk Davaları.. 236

1. Tazminat Talebine Konu Olabilecek Zararın Türü ve Görünüm Biçimleri..... 242

2. Tazminat Talebine Konu Olabilecek Zarar Miktarının Belirlenmesi ve Dağıtılması 251

II. Topluluk Davalarının Usûl Hukuku Bakımından Özellik Arz Eden Hükümleri 257

A. Görevli ve Yetkili Mahkeme 258

B. Taraflar 261

---

1. Taraf Kavramı	262
2. Dava Takip Yetkisinin Topluluk Davaları Bakımından Arz Ettiği Özellikler	264
3. Taraf Kavramı ile Bağlantılı Usûlî Kavramların Topluluk Davaları Bakımından İncelenmesi	273
C. Yargılama Giderleri.....	276
D. Derdestlik.....	278
III. Topluluk Davaları Sonucunda Verilecek Kararların Kesin Hüküm Etkisi.....	281
A. Kesin Hüküm Kavramı.....	282
B. Kesin Hükümün Sübjektif Sınırlarının Genişlemesi.....	290
C. Kesin Hükümün Unsur Etkisi	302
SONUÇ.....	309
BİBLİYOGRAFYA.....	317